

היום נלמד בעזרת ה':

שבת דף קב

משנה: מותר להציל מהדליקה בשבת סל מלא כיכרות אפילו שיש בו מאה סעודות, ועיגול של דבלה (= שהוא גדול ויש בו הרבה סעודות), וחבית של יין. ואומר לאחרים 'בואו והצילו לכם', ואם המצילים פקחים הם עושים עימו חשבון לאחר השבת, ולוקחים ממנו שכר כפועלים.

ומצילים אותם לחצר מעורבת (= שעשו בה עירובי חצרות), ולא התירו לו להציל יותר שמא מתוך שהוא בהול להציל יבוא לכבות, ולדעת בן בתירא אף לחצר שאינה מעורבת. ולשם מוציא את כל הכלים הנצרכים לו לאותו יום, כגון כוסות וכו'. ולובש כל מה שיכול ללבוש ומתעטף בכל מה שיכול להתעטף. רבי יוסי אומר שמותר לו ללבוש רק שמונה עשר בגדים (יבואר בגמרא) שדרכו ללבושם ביום חול, ואסור לו לפשוט ולחזור וללבוש בכדי להציל בגדים אחרים, ולדעת תנא קמא מותר לו לפשוט ולחזור וללבוש בגדים אחרים. ואומר לאחרים 'בואו והצילו עמי'.

גמרא: והרי למדנו במשנה הקודמת שמותר להציל רק מזון של ג' סעודות? רב הונא מתרץ שמשנתנו עוסקת כשהוא בא 'להציל', כלומר להציל בסל אחד (= כפי ששנינו - 'סל מלא ככרות'), ומותר לו להציל כל מה שנכנס בסל ואפילו הרבה, כיון שזו טרחה אחת ואין זה משנה כמה מציל. אבל המשנה הקודמת עוסקת כשהוא בא 'לקפל', כלומר לאסוף את המזון בכמה סלים והוא צריך לטרוח כמה פעמים להוציא ולחזור ולהוציא, ומותר לו רק מזון של ג' סעודות, משום שכל פעם זו טרחה נוספת. רב אבא בר זבדא מתרץ שמשנתנו עוסקת כשהוא מציל לאותה חצר, ואילו המשנה הקודמת עוסקת כשהוא מציל לחצר אחרת, ולכן התירו לו רק ג' סעודות.

ספקו של רב הונא בנו של רבי יהושע: הציל והביא מאכלים והניח בטלית וחזר והביא והניח, האם זה נחשב שהוא בא 'להציל' - שהרי יש כאן כלי אחד והוא יוציא אותו בפעם אחת, או שזה נחשב שהוא בא 'לקפל' - שהרי הוא טורח לאסוף?

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

הגמרא מוכיחה שזה נחשב שהוא בא 'להציל': מכך שרב שיזבי דרש לפני רב חסדא על מה שלמדנו לעיל (ק"ז): 'נשברה לו חבית בראש גגו מביא כלי ומניח תחתיה', שדרש רב שיזבי שמותר לו להציל רק בתנאי שלא יביא כלי המחזיק יותר מג' סעודות, ואמר על זה רבא שרב שיזבי טעה בזה ומותר להציל אפילו בכלי שמחזיק יותר מג' סעודות, כיון שזה כלי אחד. וזה דומה לאוסף מאכלים בכלי כמה פעמים, שהרי היין מטפטף מהחבית מעט מעט, מוכח שלאסוף בכלי אחד זה נחשב 'להציל'.

למדנו במשנה - ואם היו פקחין, עושין עמו חשבון אחר השבת: לדעת רב חסדא מדובר כאן באנשים חסידים שהם מוותרים ומחזירים לו את מה שהצילו (= שהרי הם זכו בזה מן ההפקר), אבל אם הם פקחים הם יגבו ממנו שכר על ההצלה כפועלים. לדעת רבא אם הם 'חסידים' לא יתכן שהם יגבו ממנו שכר על מלאכה שעשו בשבת, ש'חסיד' נקרא רק אם הוא מוותר משלו בכל דבר שיש בו חשש עבירה. אלא מדובר כאן ב'ירא שמים' שלא רוצה ליהנות מאחרים ולכן הוא מחזיר לו את מה שהציל, אבל הוא לא רוצה לעבוד בחינם, ולכן אם הוא פקח שיודע שאין בזה משום 'שכר שבת', הוא עושה עמו חשבון לאחר השבת.

ברישא של המשנה לענין הצלת מזון כתוב שהוא אומר '**בואו והצילו לכם**' משום שהוא לא יכול להציל יותר ממזון ג' סעודות. ואילו בסיפא לענין הצלת בגדים כתוב שהוא אומר '**בואו והצילו עמי**' משום שכל הלבושים ראויים לו לכל השבת, ולכן יכול לומר לאחרים שיצילו עבורו.

לדעת רבי מאיר לובש ומוציא ופושט, וחוזר ולובש ומוציא ופושט, ואפילו כל היום. ולדעת רבי יוסי מותר לו להציל רק את שמונה עשר הבגדים המבוארים בגמרא.

משנה: לדעת רבי שמעון בן ננס מותר לפרוס עור של גדי לח על גבי שידה תיבה ומגדל שאחזה בהן האש, שהעור מתכווץ ואינו נשרף ומתוך כך הוא מגין עליהם שלא ישרפו. מותר לעשות מחיצה שלא תעבור הדליקה בכל הכלים - חדשים או ישנים

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

מלאים מים או ריקים. רבי יוסי אוסר בכלי חרס חדשים מלאים מים, לפי שהם אינם יכולים לעמוד בפני האש והם מתבקעים והמים שבהם נשפכים ומכבים את הדליקה.

גמרא: רב יהודה אומר, טלית שאחזה בה האש מצד אחד מותר לשפוך עליה מים מהצד השני, והוא סובר כרבי שמעון בן ננס של משנתנו שמותר לגרום כיבוי (= שהרי הוא מתיר לחצוץ בפני האש אף בכלים חדשים שמתבקעים). וזה לא כדברי הברייתא שטלית שאחזה בה האש פושטה ומתכסה בה ואם כבתה כבתה, ומשמע שאסור לגרום כיבוי ע"י שפיכת מים לצד אחד.

שכח נר דולק על גבי הטבלא, מותר לנער את הטבלא והנר נופל, ואם כבה כבה. אבל אם הניח עליה את הנר אסור לו לנערה, משום שהטבלא נעשית בסיס לדבר האסור.

נר הנמצא מאחורי הדלת, מותר לפתוח ולנעול את הדלת כדרכו אף שהרוח הנגרמת מפתיחת ונעילת הדלת עלולה לכבותו, ואם כבה כבה. רב קילל את המתירים לעשות זאת, משום שודאי שיכבה הנר בכך וזהו 'פסיק רישא' ואף רבי שמעון מודה שאסור.

רב יהודה מתיר לפתוח את הדלת כנגד המדורה אף שהרוח מנשבת ומבעירה אותה, ואב"י אוסר. למסקנת הגמרא הם נחלקו האם מותר לפתוח את הדלת כשיש 'רוח מצויה' שאינה מבעירה את המדורה, או שאסור משום שאנו גוזרים משום רוח שאינה מצויה.

משנה לעיל - עושים מחיצה וכו': למסקנת הגמרא רבנן סוברים ש'גרגם כיבוי' מותר ורבי יוסי אוסר.

היה שם ה' כתוב על בשרו, אסור לו לרוחוץ ולסוך ולעמוד במקום הטינופת. נזדמנה לו טבילת מצוה, כורך עליו גמי וטובל (= שלא ימחק שם ה' במים. ולקמן הגמרא דוחה טעם זה). ולדעת רבי יוסי מותר לו לטבול כדרכו, ובלבד שלא ישפשף וימחק את שם ה' בידיים.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

למסקנת הגמרא טעמים של רבנן שאוסרים הוא משום שאסור לעמוד בפני ה' ערום, ולכן עליו לכסותו בגמי, ואף רבי יוסי מודה שאם יש לו גמי שעליו לכסותו. אלא שהם נחלקו כשאין לו גמי, רבנן סוברים שאין מצוה לטבול דוקא בזמן שיכול לטבול ועדיף שידחה את הטבילה למחר ויטבול עם גמי, ורבי יוסי סובר ש'טבילה בזמנה מצוה' ועדיף שיטבול היום ללא גמי.

